N°. 2148. 1854.

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 5.00; voor de buitensteden *f* 6.00; *franko* door het geheele Rijk.
Brieven, *Gelden*, enz. FRANKO te adresseeren aan het Burea dezer COURANT.

WOENSDAG, 17 MEI.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen *f* 1.00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 16 Mei.

De artikelsgewijze diskussie over de armenwet heeft gisteren in de Tweede Kamer een aanvang genomen. Art. 1 heeft tot geene beraadslagingen aanleiding gegeven, maar werd zonder diskussie aangenomen. Art. 2, daarentegen lokte eene vrij levendige woordenwisseling uit.

Bij dat artikel wordt bepaald, welke liefdadigheidsinstellingen door de wet onderscheiden worden. Kortheidshalve duiden wij ze volgenderwijze aan: *a.* de Staats-, provinciale of gemeente-instellingen, *b.* instellingen van kerkelijke en *c* van partikuliere liefdadigheid, *d.* instellingen van gemengden aard. Naar aanleiding van die onderscheiding kon deze vraag ter sprake komen: kan de wetgever geacht worden de bevoegdheid te hebben, gebonden als hij is aan art. 195 der Grondwet, om ook kerkelijke en bijzondere liefdadigheidsinstellingen te onderscheiden? In ontkennenden zin is deze vraag steeds door ons beantwoord: wat ter handhaving van het artikel aangevoerd is geworden, heeft onze zienswijze niet veranderd.

De heer van Asch van Wijck is de eerste spreker geweest, door wien het punt in quæstie gereleveerd werd. Niet zonder grond merkt hij aan, dat bij art. 2 uitgemaakt wordt wat men te verstaan zal hebben onder »*het armbestuur*," bedoeld bij art. 195 der Grondwet. Art. 2, dus vervolgt hij, neemt onder lett. *b.* en *c.* de kerkelijke en bijzondere instellingen van weldadigheid op, waaruit voortvloeit dat deze instellingen ook begrepen zijn onder *het armbestuur*, in art. 195 Gwt. genoemd, zoodat aangenomen wordt dat de gezegde instellingen onder het bereik der wet vallen. Spreker heeft verder nog eene bedenking opgenomen, die tegen zijne beschouwingswijze zou kunnen in het midden gebragt worden, deze namelijk, dat het art. slechts eene bloote opsomming geeft der instellingen, zonder meer, — eene opsomming, waaruit geene voor de kerkelijke of bijzondere liefdadigheid bedenkelijke gevolgtrekkingen kunnen afgeleid worden. Te regt echter wordt daartegen door hem aangevoerd, dat de wet geene voorwerpen onderscheidt, die niet tot haar gebied behooren. Wat dus door haar onderscheiden wordt, is als wèl tot haar gebied behoorende te beschouwen.

Opmerkelijk is het antwoord dat den eersten spreker van wege den minister van Binnenlandsche Zaken ten deel viel, en opmerkelijk is het evenzoo dat deze hem geen oogenblik het antwoord wilde schuldig blijven. Naar de meening des ministers brengt de geest der Grondwet *alléén* mede, *dat het burgerlijk armbestuur bij deze wet worde geregeld*. Uitmuntend. Wat echter volgt daarop? Dit, dat, om het burgerlijk armbestuur bij deze wet te kunnen regelen, eenige voorschriften wegens de kerkelijke en bijzondere liefdadigheid daarin moeten opgenomen worden, waarom het noodig is, in art. 2 eene onderscheiding tusschen de verschillende instellingen te maken. De bedoelde voorschriften hebben echter alleen betrekking op eenige opgaven, waartoe de Staat, *krachtens het algemeene politieregt*, bevoegdheid zal hebben. — Aldus de minister; en zoo valt derhalve de grond weg, waarop tot dusverre het vermeende regt om, onder strafbedreiging, eenige opgaven te vragen, gebazeerd was. Die grond was tot nu toe het meermalen aangehaalde artikel der Grondwet; volgens den minister zal echter dat vermeende regt berusten op het algemeene politieregt. Voor de heeren van Nispen en Mackay is deze ministerieele verklaring geruststellend; de heer Thorbecke komt echter daartegen in verzet. Hem bevreemdt het, dat men art. 195 aldus tracht voorbij te zien, en hij vraagt, waarom dat politie-regt dan in art. 195 niet is vermeld? Daarenboven meent hij, dat wat onder politieregt moet verstaan worden, nergens omschreven is. Een beroep op artt. der Grondwet zal veel meer vatbaar zijn voor stellige omschrijvingen, dan deze algemeene uitdrukking. — Wat ons betreft, wij kunnen niet inzien, dat de minister, de bevoegdheid om opgaven te vorderen niet langer op de Grondwet, maar op het algemeene politieregt grondende, zijne pozitie veel verbeterd zou hebben. Wat toch is het aanhangig wetsontwerp? Is het een ontwerp ter gedeeltelijke regeling van het algemeene politieregt? De *considerans* der wet spreekt daar niet van, maar zegt alleen, dat »art. 195 der Grondwet vordert, dat *het armbestuur* door de wet worde geregeld." Wanneer nu het regt om opgaven te vorderen niet aan de Grondwet, maar slechts aan een algemeen politieregt, waarmede wij hier op dit oogenblik niets te maken hebben, te ontleenen is, zou men dan niet in het algemeen mogen stellen, dat er van geene aanvrage van opgaven hier sprake kon wezen? Maar zou men dan, ten andere, ook niet mogen vragen, of dienvolgens de onderscheidingen *b* en *c* in art. 2, welke, volgens den minister, alleen òm den wille van die opgaven in de wet zijn opgenomen, gevoegelijk niet hadden kunnen weggebleven zijn?

Art. 2 is des ondanks aangenomen met 51 tegen 11 stemmen. *Tegen* de heeren: Hoffman, Sloet, van Lennep, van Bosse, de Kempenaer, van Asch van Wijck, van der Poel, van Reede, van Eck, ten Cate en Hugenholtz.

Alvorens het artikel-zelf in stemming werd gebragt, had er vooraf eene niet onbelangrijke diskussie plaats over een amendement, door den heer ten Cate voorgedragen. Bij het begin der zitting stelde hij namelijk voor, om de laatste alinea van art. 2 aldus te lezen: »*d.* Instellingen, van welken aard zij ook zijn, in welker regeling, bestuur of *ondersteuning mede* door of van wege de burgerlijke overheid wordt voorzien." De strekking van dit amendement was evident. De heer ten Cate wilde *alle* gesubsidieerde kerkelijke of bijzondere liefdadigheidsinstellingen onder de verpligtingen brengen, waaraan de gemengde instellingen onderworpen zijn. Van onderscheidene kanten werd zijn amendement dan ook bestreden, ook door den minister van Binnenlandsche Zaken; niet het minst nadrukkelijk echter door den heer Meeussen, die helder in het licht stelde, dat het amendement van den heer ten Cate veel verder ging dan de vorige wetsvoordragten. Het gevolg toch van dit amendement zou moeten zijn, dat al de gesubsidieerde instellingen feitelijk zouden worden burgerlijke instellingen, zoodat de regelen van beheer en inrigting van deze ook op de bedoelde kerkelijke en bijzondere instellingen van toepassing zouden worden gemaakt. — Het springt in het oog, dat men langs dien weg spoedig tot de gevreesde oplossing der kerkelijke en bijzondere liefdadigheid en tot de schier uitsluitende verzorging der armen door den Staat zou geraken. De heer Sloet is — desniettemin of daarom? — vóór het amendement, doch ook omdat het subsidiestelsel er door beperkt kan worden. En ook de heer Thorbecke juicht het doel er van toe, maar wenschte dat het op eene andere plaats werd ingelascht. En dan diende het zich ook, volgens hem, meer te bepalen tot het stellen van eenige regelen omtrent de bedeelingen.

In rondvraag gebragt werd het amendement van den heer ten Cate afgestemd met 55 tegen 7 stemmen. *Voor* de heeren ten Cate, Hugenholtz, Zijlker, Sloet, van Eck, van der Veen en Reinders. De heer ten Cate nam, na de afstemming van zijn eerste amendement, al de overige door hem voorgestelde amendementen terug.

Artt. 3—6 werden vervolgens zonder beraadslaging goedgekeurd, waarna eene warme diskussie geopend werd over art. 7, die heden wordt voortgezet en waarvan wij morgen verslag zullen geven.

Akelig en verontrustend schouwspel — het schouwspel dat vele protestantsche geleerden in Nederland op dit oogenblik opleveren! Wij kunnen het niet gadeslaan dan met diepe droefheid en huiverend voor de toekomst. Ongelukkig beginsel van »vrij onderzoek," betreurenswaardige protestantsche leervrijheid, tot zulke gevolgen moest gij intusschen noodzakelijk leiden en erger, veel erger nog heeft men van u, wordt gij ten einde toe konsequent doorgevoerd, te verwachten.

Welke leerstellingen op godsdienstig gebied door de mannen eener wetenschap, die zich niet schaamt zich den naam van de theologische wetenschap aan te matigen, aan de meerderheid der Protestanten ingeprent worden, is bekend. Christus voor God te houden is, volgens hen, een allerongerijmdst polytheismus; zijn Kruisdood te huldigen als de verlossing des menschen, heet bloed-theologie; de waarde der H. Schriften zal afhankelijk zijn van het kritiesch onderzoek der geleerden; het bestaan der hel aan te nemen, ware in strijd met Gods liefde; ziedaar wat hier, met ijzeren volharding en meer systhematiesch welligt dan ergens elders, aan het protestantsche volk verkondigd wordt van den kansel en in geschriften, en wat — hetgeen nog bedenkelijker is — tot de meest verderfelijke konsequentien rijpen moet in het brein van hen, die, nu nog op de banken der hoogescholen gezeten, bij een volgend geslacht als godsdienstleeraars zullen optreden! Is dan ook, wegens de toenemende ontchristelijking van het protestantsche volk, het tegenwoordig oogenblik reeds in de hoogste mate verontrustend, wie siddert niet voor de toekomst? Inderdaad, keert men niet tot de dienst der Waarheid terug, niet beter dan bij een heidensch volk zal het weldra hier gesteld zijn.

Waar het zóó met de theologische wetenschap gesteld is, men kan nagaan hoe het dáár met de wijsgeerige en regtswetenschappen geschapen moet staan. Die haren ontwikkelingsgang volgen, erkennen gereedelijk, dat zij van het christelijk terrein zich ver verwijderd hebben en van beginselen uitgaan en leeringen verkondigen, tegen welke, daar zij de ontbinding der maatschappij ten gevolge moeten hebben, men niet te nadrukkelijk in verzet kan komen. Is het te verwonderen, dat brave ouders niet dan met angst en bijna met zelfverwijt hunne zonen naar onze hoogescholen zien vertrekken? Raadplegende de ondervinding der laatste jaren, mogen zij met grond vreezen, dat niet dan ten nadeele der goede beginselen door hunne zonen aan het akademiesch onderwijs deel kan genomen worden.

En onderzoekt men dan verder, met welke vruchten van dat akademiesch onderwijs het volk zal gevoed worden, dan heeft men slechts kennis te nemen van de meeste produkten der hedendaagsche drukpers, om te vernemen hoe vergiftig die vruchten zijn. Het ligt niet in ons plan heden de karakteristiek van de literatuur van den dag op te maken; 't ware eene pijnlijke, maar niet moeijelijke taak. Staan wij echter een oogenblik stil bij wat reeds door middel van een orgaan der dagbladpers, door middel van een orgaan dier pers, welker woorden door het minst ontwikkelde deel des volks, zelfs door kinderen, worden opgevangen en opgenomen, geleeraard wordt: men zal daaruit kunnen opmaken, aan den rand van welken afgrond wij ons reeds bevinden.

Het blad, dat ons ten maatstaf zal zijn van het eigenaardig streven van enkele organen der tegenwoordige journalistiek, is de *Noord-Nederlander*. Zijn hoofdredakteur heeft eenige maanden geleden zijne begrippen over psychologie ontwikkeld. Deswege aangevallen door den *Nederlander*, herhaalt hij thans in den *Noord-Nederlander* de rekapitulatie van zijne leer, welke volgenderwijze door hem zamengevat wordt:

»Alzoo *zijn er slechts stoffen*, weegbare en onweegbare; overal met elkaar verbonden en wederkeerig elkander dienstbaar. De *levensstoffen* en *zielsstoffen* zijn verbonden met de zuurstof, de stikstof en waterstof, en met de onweegbare stoffen, zoo als de warmte aan geene stof ontbreekt, zoo als de electrische overal is; zij alleen zijn binnen de grenzen der planeet bevat; maar de *geeststoffen* zijn ook daar buiten in den ether, die de ruimte der zonnestelsels vult; zij ook vereenigen zich met andere stoffen, en de *levensvatbare kiem des menschen is eene vereeniging van weegbare en onweegbare stoffen, geschikt om de geeststoffen op te nemen, en waarbij de geeststoffen tot een persoonlijk geheel zamentreden, dat, daar een persoon ondeelbaar is, ook zonder de stoffen waaraan het gebonden was en tot persoonlijkheid kwam, blijft bestaan.* Dat persoonlijk geheel, de geest, kan zich op deze planeet niet anders dan met de stoffen der planeet verbinden, maar daarvan gescheiden, een zelfstandig bestaan in den ether des heelals aannemen. *Dáár* [in den ether des heelals] is het, dat de geesten nederzien op de planeten; zien hoe hunne deugd, tot in de verste nageslachten gadegeslagen, vruchten draagt, die hun de blijdschap der zaligen verleent; en hoe hunne ondeugden rampzalige gevolgen voor de achtergeblevenen en nageslachten na zich slepen, en hun het bitterst gevoel van berouw en droefheid geeft tot de sporen dier ondeugden van de aarde verdwenen zijn. Het eerste *is gelijk* aan den hemel, het tweede aan de hel. Dáár is ons een eindelooze tijd geschonken *om onze deugden te vermeerderen, en onze ondeugden te betreuren*; maar

in beide gevallen *om*, het zij in blijdschap, het zij in droefheid, *eenmaal volkomen gelukkig te worden.* Het oogenblik des stervens hier op aarde is onze geboortestond in den ether des heelals; en zijn het tranen van smart, die bij onze scheiding hier vloeijen, het zijn teekenen der heiligste vreugde, die dáár onze aankomst begroeten. Alzoo is waarachtig het sterven gewin."

Aldus het dagblad de *Noord-Nederlander*, en die er iets van begrijpt en ons de den volke verkondigde theorie duidelijk weet te maken, *magnus mihi erit Apollo.* Gevoelt de *Noord-Nederlander* welligt zelf, dat hij verduidelijking behoeft? Hij komt althans in een zijner laatste Nommers op zijne dwaze filozofasterij terug, zoo niet om haar te verklaren, dan toch om haar — 't is afschuwelijk! — als christelijk en als de eenige leer, welke de Staat moet aankleven, te regtvaardigen. Zichier wat hij schrijft:

»In bovengenoemd opstel is hoofdzakelijk getracht *buiten alle geloofsbegrippen* te blijven, en daarin wordt ook niets gevonden *strijdig met eenige rigting van de Christelijke godsdienst*. De schrijver heeft alles, wat door God geschapen is, stoffen genoemd, en God alléén als onstoffelijk willen aanmerken, om aldus den Schepper verre boven het geschapene te stellen. Voorts heeft hij den menschelijken geest *tot volmaaktheid of gelukzaligheid willen voeren door volmaking*, maar, wegens zijne stoffelijke natuur, eeuwig verschillende van het eenigste onstoffelijke wezen.

»De wereldbollen zijn plaatsen waar de geest tot persoonlijkheid komt, welke eenmaal verkregen, niet kan verloren worden. Van het oogenblik dier persoonlijkheid begint de ontwikkeling tot volmaking, *die na den dood wordt voortgezet.* Ook de volmaaktste mensch is verre, zeer verre af van volmaaktheid, en daarom gaat hij ook na den dood voort zich te volmaken. Hoe meer de mensch aan zijne volmaking arbeidt door de beoefening der deugd, des te korter wordt de afstand tusschen geboorte en gelukzaligheid. Reeds na den dood kan een hooger geluk worden genoten wegens de voldoening over eenen welafgelegden levensloop, of er is *wroeging* wegens het tegendeel.

»*Bij zulke beginselen kan de natie niet in gevaar geacht worden*, en *de Staat moet deze algemeene godsdienstige beginselen*, EN GEENE ANDERE, *aankleven*. Het is aan de individu's overgelaten den afstand van de gelukzaligheid te verkorten door zulke middelen, welke zij, behalve een deugdzaam leven, dienstig en nuttig, of zelfs alleen geldig mogten oordeelen."

Onze tijd is te kostbaar, om dien aan de wederlegging en bestrijding van zulke ongerijmde en gruwelijke sofismen ten beste te geven. Zij zullen trouwens door allen, bij welke nog niet alle christelijke beginselen zijn uitgeroeid, naar waarde worden geschat. Uit het aangehaalde blijkt intusschen overvloedig, wat zoo al als christelijk en met het Staatsbelang overeenkomstig den volke, in een orgaan der publieke meening, door een protestantschen schrijver verkondigd wordt. Waartoe, in 's Hemels naam, waartoe moet dat leiden?

De *Memorie van Toelichting* op het *voorstel van den heer Groen van Prinsterer, ter wijziging van de bestaande verordeningen op de autorisatie voor Bijzondere Scholen*, luidt als volgt:

»Het denkbeeld, hetwelk de ondergeteekende zich veroorlooft bij dit voorstel aan de Kamer te onderwerpen, is, in verband met de beraadslagingen der Kamer van 18 en 28 Maart en van 6 Mei, reeds zoo overbekend, dat er voorzeker niet dan eene bij uitnemendheid beknopte toelichting vereischt wordt.

»De aanleiding tot het voorstel ligt in de verklaring van den minister van Binnenlandsche Zaken, bij missive van 14 Junij 1853 aan ingezetenen van Uithuizen gedaan, en den 2den December in deze Kamer herhaald. De Minister is van oordeel, dat, na de weigering door plaatselijke en gewestelijke besturen van autorisatie voor eene bijzondere school, volgens de bestaande verordeningen, geenerlei hoogere tusschenkomst vergund is.

»De gronden voor dit gevoelen behooren hier niet ter toetse te worden gebragt. Het gevolg der bekendmaking van die meening is, dat de gunstige werking der cirkulaire van 2 December 1849 gestuit wordt, en dat eene beslissing, waarbij dikwerf de gewetensvrijheid kan worden miskend, van de verscheidenheid der inzigten van locale en provinciale autoriteiten afhankelijk is gemaakt.

»Het is den ondergeteekende voorgekomen, dat de verwerping met overgroote meerderheid zijner motie van den 6 Mei hem geene vrijheid geeft, om in dezen betreurenswaardigen toestand lijdelijk te berusten.

»In dezelfde zitting heeft de kennisgeving van den minister: »door de Regering zal geen voorstel worden gedaan", de stellige weigering van eene wet ter betere naleving van de bestaande verordeningen geconstateerd, zoodat nu, zonder den schijn van op het voornemen der Regering vooruit te loopen en door voorbarigheid gunstiger kansen prijs te geven, van het initiatief, als van het eenig overgebleven middel, gebruik kan worden gemaakt.

»Ook is het openbaar, dat de Kamer niet gerekend mag worden over het voorstel, hetwelk thans aangeboden wordt, reeds uitspraak te hebben gedaan. Ongeveer een derde der leden is den 6den Mei afwezig geweest; er kunnen tegen de motie velerlei bezwaren ook van redactie hebben bestaan; zoodanig *incidenteel votum* is in geenen deele vergelijkbaar met de uitkomst eener beraadslaging langs den welligt zelfs eenigzins omslagtigen weg, dien het Reglement van Orde (artt. 74—79) voor de uitoefening van het initiatief afgebakend heeft. Bemoedigend daarenboven is de weigering der Kamer om aan de inlichtingen van den Minister hare goedkeuring te hechten zoowel als hare belangstelling voor regt en billijkheid, bepaaldelijk in de zittingen van 18 en 28 Maart betoond.

»*Kansrekening* moet ter zijde worden gelegd, waar *pligtsbetrachting* te pas komt. Geen waarschijnlijkheid van mislukking is eene reden, om niet de werking te beproeven der zoo belangrijke bevoegdheid, die de Grondwet aan den volksvertegenwoordiger verleent.

»De bedenkingen tegen dergelijk voorstel, in de zitting van 6 Mei te berde gebragt, schijnen voor wederlegging vatbaar.

»De overtuiging van een aanmerkelijk getal leden, dat de bevoegdheid des Konings reeds bestaat, maakt, wanneer men inderdaad wenscht in het aangenomen bezwaar te voorzien, een waarborg tegen den daaromtrent geopenbaarden twijfel niet overtollig, althans niet nu het tegenovergestelde gevoelen door de Regering zelve, gelijk reeds vroeger bijv. in 1842, voorgestaan wordt.

»De aanstaande *indiening* eener voordragt, volgens art. 194 der Grondwet, kan niet leiden tot uitstel eener tegemoetkoming aan de behoefte van het oogenblik, vooral bij de schier onoverkomelijke bezwaren, die men wegens den strijd der meeningen tegen het tot stand komen dezer algemeene wet voorziet.

»De aanmerking van den Minister, dat de weigering van autorisatie *niet altijd* uit onverdraagzaamheid geschiedt, schijnt de gevolgtrekking te wettigen, dat er onverwijld bescherming vereischt wordt.

»Het voorstel van den ondergeteekende is de *wettelijke omschrijving* van hetgeen reeds in 1841 door de Staatskommissie voor het lager onderwijs, in haar verslag aan Koning Willem II, eenparig wenschelijk gekeurd werd. De minister heeft in de zitting van 28 Maart medegedeeld, waarom deze wensch in het besluit van 1842 niet is opgenomen. Het was omdat hiervoor eene *wet* noodig scheen, terwijl, blijkens de cirkulaire van den toenmaligen minister, de Regering de ondervinding nog wilde raadplegen »omtrent de mogelijkheid eener *bedaarde en onpartijdige toepassing* van het besluit, alvorens de zaak te maken tot een punt van beraadslaging *bij de wetgevende magt.*"

»De termijnsbepaling in art. 1 zal de omslagtigheid der behandeling beletten, waardoor ze somtijds maanden en jaren gerekt werd.

»Door art. 2 zal aan de magteloosheid, waarin de Regering, ten gevolge van hare opvatting der bestaande verordeningen, gebragt is, een einde worden gemaakt.

»De ondergeteekende durft, om het belang zoo wel als om de eenvoudigheid van het veelbesprokene vraagstuk, met bescheidenheid den wensch uiten, dat het spoedig in overweging moge worden gebragt.

»GROEN VAN PRINSTERER."

Bij beschikking van den 11den Mei 1854, N°. 162, heeft de minister van Binnenlandsche Zaken als leerlingen voor de telegrafie toegelaten:

Cornelis van Kempe Valk, te Rotterdam; Jacob Lemans, te Amsterdam; Hedrikus Johannes Verwoert, te Putten; Louis François Christiaan van Erp Taalman Kip, te Maassluis; Pieter Elve, te Poortvliet; Gerrit Jan Fruijthoff, te Amsterdam; Johann Georg Diehl, te 's Gravenhage; Rudolph Lodewijk Jansen, te 's Gravenhage; Henri Louis Constant Petrie, te Haarlem; Klaas Bloemendaal, te Deventer; Johannes Franciscus Caspers, te Alkmaar; Dirk Houtman, te Utrecht; Johannes Theodorus van Schouwenburg, te 's Gravenhage; Willem Hendrik Gosier, te Bergen op Zoom; Albert Christiaan van Erpecum, te Amsterdam; Jan Laurens Burck, te Delft; Johan Adriaan Fleischer, te Hontenisse; Cornelis Pieter Herman Tjarda van Starkenborg, te Maarssen; Johannes Petrus Stütterheim, te 's Gravenhage.

Sedert de laatst gedane bekendmaking (*Staats-courant* van den 3den Maart 1854, zijn door de belanghebbenden geligt de volgende door Zijne Majesteit verleende octrooijen: een octrooi in dato 28 Junij 1853, voor den tijd van vijf jaren verleend aan B. J. Simons & C°., te 's Gravenhage, op de invoering van eene verbeterde wijze om glacé-handschoenen machinaal te fabriceren; een octrooi in dato 10 September 1853 voor den tijd van vijftien jaren verleend aan W. A. Gilbee, woonachtig te Parijs, domicilium gekozen hebbende bij mr. J. Pinner, advokaat te Amsterdam, op de invoering van eene nieuwe soort van fornuizen, ten dienste van stoomtuigen en ook tot andere doeleinden strekkende; een octrooi in dato 21 November 1853, voor den tijd van tien jaren, gerekend van September 1853 af, verleend aan D. H. Corne, woonachtig te Rotterdam, op de invoering van een nieuw speeltuig genaamd harmoniophone; een octrooi in dato 6 Januarij 1854, voor den tijd van tien jaren verleend aan A. Loubat, woonachtig te Parijs, domicilium gekozen hebbende bij F. Carp, Pruissische consul te Rotterdam, op de invoering van een nieuw stelsel van rails, dienstig voor straten en gewone wegen; voorts is bij Koninklijk besluit van den 25sten April 1854, n°. 97, voor den tijd van vijf jaren verlengd, het octrooi in dato 19 April 1344 voor den tijd van tien jaren verleend aan T. Prévinaire junior, te Haarlem, op de uitvinding van verbeteringen in het drukken van batik, zijden of katoenen stoffen, in allen deele gelijk aan die, welke tot nog toe alleen in de Oost-Indien vervaardigd worden.

Wij lezen in den *N. Noord-Brabanter*:

»Wij hebben een afdruk gezien van de medaille, door onzen verdienstelijken en aanbevelenswaardigen jeugdigen stadgenoot *C. van Gemert* vervaardigd, ter vereeuwiging van den terugkeer van het miraculeuze Beeld van O. L. V. van den Bosch. Wij aarzelen niet, ook naar het getuigenis van meer deskundigen, de uitvoering van dezen gedenkpenning voortreffelijk te noemen en den jongen kunstenaar, die eene goede betrekking elders vaarwel heeft gezegd, om alhier zijne kunde en arbeid ten dienste zijner moeder met een talrijk gezin aan te wenden, ten dringendste aan te bevelen, zoo als kunde bij deugd gepaard ten volle waardig is. De medaille stelt voor aan de eene zijde het miraculeuze beeld van O. L. V. met het omschrift: AB Ao. 1620 BRUXELLIS EXUL SILVAM DUCIS REDUX Ao. 1853; en aan de keerzijde het welgelijkend portret van Z. D. H. Mgr. den Aartsbisschop van Utrecht en profil, met het omschrift: CURA R. R. ILL. D. D. JOIS. A RESTIT. ECCL. HIER. IMI ARCHIEP. ULTRAJ. Wij vernemen dat deze medaille eerstdaags in *goud*, *zilver*, *brons* en ook *compositie*, om haar onder het bereik van allen te stellen, verkrijgbaar zal zijn."

Men schrijft uit Niebert het volgende, aangaande den afschuwelijken moord, op een meisje den 9 Mei te Zevenhuizen, gemeente Leek, gepleegd en vermeld in de *Nieuwe Rott. Courant* van den 13 Mei: »In eene streek van het evengenoemde Zevenhuizen, welke bijna niet bewoond wordt, was een persoon, welke in de wandeling meest Tamme Jaops genoemd wordt, met behulp van eenen twaalf- à dertienjarigen jongeling bezig eenigen veldarbeid te verrigten. Met etenstijd ging laatstgenoemde knaap huiswaarts en liet zijnen makker, die voortarbeidende bleef, op het veld achter. Gedurende de afwezigheid van den knaap kwam een zestienjarig meisje, de dochter eens zekeren Fokke van der Pomp, zoo noemde men hem dagelijks, den arbeider T. J. voorbij. De veldarbeider het voorbijgaande meisje ontwarende, loopt naar hetzelve toe en wil haar liefkozen. Het meisje, den onverwachten minnaar (die door dezen en genen voor een weinig van zijn verstand beroofd te zijn gehouden wordt) kennende, wil naar zijne woorden niet luisteren en was voornemens zich te verwijderen, toen de nieuwe minnaar haar in het aangezigt greep, haar ter neder wierp en deerlijk mishandelde. Het als het ware weerlooze meisje, gedwongen daar nederliggende, ontvangt intusschen van genoemden T. J. een trap op de borst en.... ligt dood ter neder.

»De moordenaar graaft intusschen (toch nog zóóveel gezond verstand bezittende) eene soort van kuil en werpt het lijk daarin neder, het met eenige aarde bedekkende. Spoedig daarop kwam eene vrouw de plaats voorbij, waar het jeugdige en onschuldige meisje het slagtoffer des wreedaards was geworden en ontdekte, doordien eene slip der bovenrok niet met aarde bedekt was geworden, het lijk. De vrouw maakt hare ontdekking bekend, met dat gevolg, dat de misdadige thans reeds zijne misdaad, zoo men zegt, voor den burgemeester bekend heeft en reeds naar Groningen overgebragt is."

's GRAVENHAGE, 15 Mei. Z. M. de Koning is aan een ernstig gevaar ontkomen. Heden middag, ten half een ure, toen HD. zich naar het Huis ten Bosch zoude begeven, gezeten in een rijtuig, bespannen met twee paarden, rijdende van het zadel, gingen de paarden op hol van uit het Heulstraatje tot voor het ministerie van Marine, alwaar zij werden tegengehouden. Het eene paard was reeds over de strengen. Dadelijk was eene menigte toegeschoten om hulp te bienen, waarin een persoon zich moedig onderscheidde. Z. M. was rustig in het rijtuig blijven zitten, gaf, nadat het span weder in orde was gebragt, HD. dank minzaam te kennen, en reed vervolgens gelukkig zonder eenig letsel door.

MAASTRICHT, 12 Mei. Sedert een geruimen tijd had men waargenomen, dat de R. K. Kerk van St. Martinus, te Wijk, in zoodanigen bouwvalligen toestand verkeerde, dat zij groote en dringende reparatien behoefde. Ten gevolge van een nader opzettelijk onderzoek, hetwelk op last van Z. Exc. den kommissaris des Konings, door den stadsbouwmeester en den heer Schneider, ingenieur van den waterstaat, plaats greep, is gisteren van wege het gemeentebestuur bevolen, dat de kerk gesloten zoude blijven en is tot groot ongerijf van de inwoners van Wijk, de godsdienstoefening in dat gebouw moeten gestaakt worden, tot dat het geheel hersteld zal zijn.

Men leest in de Tweede Editie van het *Handelsblad:*

»WEENEN, 16 Mei. Door de regering is eene nieuwe ligting uitgeschreven van 95,000 man. Deze maatregel is genomen met het oog op de dreigende tijdsomstandigheden, met name wegens de bijeentrekking van aanzienlijke strijdmagten aan Oostenrijk's noord-oostelijke en zuid-oostelijke grenzen. Niettemin bleven de betrekkingen van

Oostenrijk met de overige mogendheden op een vreedzamen voet.

Volgens loopende geruchten heeft een legerkorps uit Galicie Silistria gebombardeerd.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 14 Mei. Omtrent de militaire operatien in het Oosten is niets nieuws. De bladen verhalen steeds dezelfde feiten heden gekenmerkt door deze, morgen wederom door gene bijzonderheden. Alleen schijnt het zeker te zijn dat de oorlog zich naar een ander punt der vorstendommen verplaatst.

— De koningin van Engeland is op het bal verschenen door den Franschen gezant gegeven. Deze gebeurtenis, die inderdaad onder de zeldzaamheden van den dag mag gerekend worden, geeft den *Pays* aanleiding om te doen opmerken, hoe intiem thans de vereeniging tusschen Engeland en Frankrijk is, en van welk een nationale sympathie hier het overtuigendst blijk is gegeven.

— Te Stockholm vertoont zich een steeds toenemende stemming voor de Westersche mogendheden, en vijandschap tegen Rusland.

— Het gerucht als zou het gouvernement van Pruissen aan het kabinet van Frankrijk opheldering gevraagd hebben betrekkelijk het kamp van Saint-Omer, wordt door den *Moniteur* bepaald tegengesproken.

— In de zitting der wetgevende Kamer van eergisteren, las de heer Billut een dekreet des keizers voor, waarbij art. 3 van het wetsontwerp nopens het onderwijs gewijzigd wordt, en wel door aan den invloed van het godsdienstig element een grooter steunpunt te geven. Dat artikel betreft de zamenstelling van den akademischen raad, waarbij het nieuw wets-ontwerp den Aartsbisschop of Bisschop en twee geestelijken, krachtens de wet, den toegang verleent. Luidens de vorige bepaling van het artikel mogt de bisschop geen lid van den akademischen raad zijn. Bovendien zullen, ingevolge de nieuwe redaktie van het artikel, twee notabelen leden des raads worden, terwijl de vorige redaktie slechts regeringsleden toeliet.

— De *Moniteur* deelt een brief mede van een der voornaamste hoofden van den Griekschen opstand, Th. Grivas den 14 April uit Agraffa geschreven aan een afgevaardigde van Livadie. Hij luidt dus:

»*Broeder!*

»Na het leveren van een belangrijken veldslag, zie ik mij verpligt naar Thessalie de wijk te nemen, na mij overtuigd te hebben, dat mijne mede-strijders verraders zijn. Te Agraffa aangekomen, stuit ik op de verdeeldheid der chefs. Ik heb der regering dan ook voorstellen gezonden; alles moet voortaan onder mijne bevelen geschieden; zoo niet, dan trek ik mij terug."

»De strijd, dien wij aanvingen is groot, grooter zelfs dan in 1821, vermits er thans sprake is van het oprigten van het rijk der Hellenen. Een dergelijke strijd vereischt dus groote overeenstemming, krijgstucht, orde, geld en één opperhoofd; zonder dat al, is alle hoop op welslagen vervlogen. Indien ik u de rooverijen verhaalde, die tegen de eer en den eigendom der Christenen in den Epirus en in Thessalie bedreven worden, dan zoudt gij er van huiveren! Wees er verzekerd van, Broeder, dat God niet met ons is, wanneer Hij in plaats van schoone en edele daden, niets anders ziet dan rooverijen! Wat is van zulk een staat van zaken te wachten? Of de Grieksche regering moet den strijd openlijk aanvaarden, door de personen als hoofden aan te wijzen, die voor een geregelden oorlog geschikt zijn, alsmede door regelmatig bezoldigde regementen te vormen, — of wij moeten ons verwijderen, ten einde niet de oorzaak van de vernietiging der Christenen te worden. Wat ik u schrijf verzoek ik u aan onze vrienden mede te deelen. Dat zij ten spoedigste mijne voorstellen aannemen; zoo niet, dan bemoei ik mij niet meer met de zaak en keer naar mijne familie terug, om van de doorgestane vermoeijenissen uit te rusten."

— De polemiek van sommige bladen, namelijk die [illegible] den demokratischen *Siècle*, tegen het vieren van den [illegible] blijft immer voortdurend, dat echter goeden [illegible]gang schijnt te hebben, want ook de voorsteden [illegible] zich bereids gunstig daarvoor verklaard. Althans, in [illegible] *St. Denis* en *St. Martin* waren ll. Zondag [illegible] veel winkels gesloten. Een feitelijk ongemak [illegible] echter daarbij voor, namelijk de slechte verlichting [illegible] die algemeen des avonds haar licht van de [illegible] verlichte winkels ontvangen; bij voorbeeld — [illegible]ienne was ll. Zondag schier geheel duister.

— [illegible]bonne-kerk is onlangs weder voor de H. Dienst opengesteld; de professoren der fakulteit houden er voorlezingen.

ENGELAND.

LONDEN, 14 Mei. De *Times* behelst een zeer scherp artikel tegen het Gouvernement van Pruissen en zijne houding in de tegenwoordige omstandigheden.

— De *London Gazette* deelt het rapport mede van den admiraal Dundas omtrent het bombardement van Odessa. Het stuk komt overeen met het reeds bekend gemaakte verslag van den Franschen vice-admiraal Hamelin.

DUITSCHLAND.

BERLIJN, 14 Mei. Nog altijd blijft men in het onzekere omtrent de ware beteekenis van het aftreden van den generaal van Bonin en het tijdelijk verwijderen van den prins van Pruissen uit zijne openbare betrekkingen. Onderscheiden dagbladen komen er onbewimpeld voor uit dat de politiek van Pruissen oneerlijk te werk gaat en heimelijk gekant is tegen het Engelsch-Fransch verbond. De *Pr. Corr.* spreekt het echter tegen dat er verandering van kabinet in den Russischen zin zou ophanden zijn, en in het ministeriele orgaan de *Zeit.* leest men:

»Wij zijn niet nader onderrigt omtrent de redenen der aftreding van den minister van oorlog; maar dat zij zou moeten worden toegeschreven aan verandering van inzigten aangaande de door Pruissen aan te nemen politieke houding, meenen wij te mogen betwijfelen. Nadat Pruissen het protokol van 9 April te Weenen onderteekend en het tractaat met Oostenrijk gesloten heeft, en nadat dit tractaat aan de Duitsche regeringen medegedeeld is met uitnoodiging om tot hetzelve toe te treden, is, dunkt ons, de grondslag der Pruissische politiek zoo duidelijk en ondubbelzinnig aangewezen, dat eene misgissing daaromtrent even weinig mogelijk is, als wij, zonder de tusschenkomst van geheel buitengewone en onvoorziene omstandigheden, een ommekeer in die staatkunde mogelijk achten.

»Men heeft gesproken van den onaangenamen indruk, dien de aftreding des heeren v. Bonin te Parijs gemaakt zou hebben, en in ernst beweert men, dat het bevel van den Keizer der Franschen, om bij St. Omer een legerkamp te vormen, niets anders was dan eene demonstratie tegen Pruissen en een antwoord op de verwijdering des generaals von Bonin uit het ministerie. Wij houden dit voor geheel onjuist. Integendeel heeft men de ondubbelzinnigste bewijzen, dat de Fransche regering, den Keizer niet uitgezonderd, niet heeft opgehouden vertrouwen te stellen op de opregtheid en onwankelbaarheid der Pruissische politiek."

Hetzelfde ministeriele blad spreekt voorts het berigt tegen, dat te Weenen door de gezanten van Engeland en Frankrijk in gemeenschap met het Oostenrijksche kabinet een nieuw voorstel tot beslechting van het Oostersche vraagstuk aan den Russischen gezant aldaar zou medegedeeld zijn, en meldt tevens het volgende:

»Volgens berigten uit Weenen, waaraan men reden heeft alle geloof te schenken, zal de Weener konferentie door Engeland en Frankrijk op nieuw worden bijeengeroepen, ten einde haar het door die beide mogendheden met Turkije gesloten verdrag voor te leggen."

— Men spreekt van eene zending van den ex-minister von Alvensleben naar Weenen, en de *Köll. Zeitung* schrijft dien aangaande:

»De zending van den heer von Alvensleben, staat naar verzekerd wordt, in verband met de omstandigheden dat de Westersche mogendheden en Oostenrijk van Pruissen eene nadere verklaring verlangen omtrent de »middelen," waarvan Pruissen, overeenkomstig het Weener protokol van 9 April, de aanwending denkt voor te stellen, alzoo de genoemde mogendheden niet toegeven, dat Pruissen aan de bij dat protokol aangegane verbindtenis zou beantwoorden door de van hare zijde voorgestelde middelen eenvoudig af te keuren en van de hand te wijzen, zonder tevens op zijne beurt eenig ander middel voor te stellen."

— Men leest in de *Zeit*:

»Aan de Duitsche regeringen is reeds mededeeling gedaan van het tusschen Pruissen en Oostenrijk gesloten alliantie-tractaat, en wel door de diplomatieke agenten van Pruissen en Oostenrijk bij de verschillende Duitsche hoven. Tevens zijn, naar men verneemt, die regeringen uitgenoodigd om tot dit verdrag toe te treden. Ter Bondsvergadering zal door Pruissen en Oostenrijk eene verklaring worden gedaan nopens de houding die zij ten aanzien van het Oostersche vraagstuk aannemen; dit zal intusschen in dier voege geschieden dat daardoor geen besluit der Bondsvergadering worde uitgelokt."

STADSNIEUWS.

In de 22ste Staats-Loterij zijn, in de 3e Klasse bij de 2e Trekking, prijzen van *f* 1000 of daarboven te beurt gevallen aan N°. 3371 *f* 2500, N°. 2316 en 366 ieder *f* 1250, N°. 13790, 4121, 19775 en 11834 ieder *f* 1000.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 16 Mei.

ONDERTROUWD (12 Mei): W. van Korlaar met H. J. Sablairolles.

BEVALLEN (12 Mei): S. Settels, geb. Evers, D. — (13 Mei): E. Ricardo, geb. Brandon, D. — (14 Mei): E. A. P. Beuker, geb Buys, D. - A. E. Schimmel, geb. Otten, D.

OVERLEDEN (11 Mei): J. Hazelaar, wed. F. Oosterlo, 89 j. D. Bursch, geb. Sachse, 35 j. — (12 Mei): A. J. Smit, geb. Verberne, 78 j. - M. C. [illegible], 5 m.

PRIJS-COURANT DER EFFEKTEN.

		15 MEI 4 u. gebl.	16 MEI 4 u.	à		gebl.
Nederl., Werkel. Schuld à	$2\frac{1}{2}$ pCt.	$57\frac{5}{8}$	$57\frac{1}{4}$	à	$57\frac{1}{2}$	$57\frac{1}{4}$
Dito Dito	3 »	$68\frac{5}{8}$	$67\frac{3}{4}$	»	$67\frac{7}{8}$	
Dito Dito	4 »	$85\frac{1}{2}$	$85\frac{1}{8}$	»	$85\frac{1}{4}$	$85\frac{1}{4}$
Amortisatie	$3\frac{1}{2}$ »		85	»		
Handel-Maatschappij	$4\frac{1}{2}$ »	$116\frac{1}{2}$		»		
Haarlemmermeer	5 »			»		
O. J. Leening 1844	4 »			»		
Aand. Arnh. Spoorweg	$4\frac{1}{2}$ »			»		
Dito Hollandsche dito				»		
Obligatiën	$4\frac{1}{2}$ »			»		
België, Certifikaten	$2\frac{1}{2}$ »			»		
Dito	$4\frac{1}{2}$ »			»		
Dito *Rothschild*	$2\frac{1}{2}$ »	47		»		
Frankrijk, Certifikaten	3 »			»		
Rusl., bij *Hope en C°.*	5 »	$98\frac{1}{2}$	$97\frac{3}{4}$	»	98	
Dito A°. 1828—1829	5 »	$97\frac{1}{4}$	$96\frac{3}{4}$	»		
Inschr. op 't Grootboek	6 »			»		
Dito Certifikaten	6 »			»		
Certifikaten te Hamburg	5 »			»		
Negot. 1831 en 1833	5 »		$82\frac{1}{2}$	»		
Negot. 1840	4 »	$74\frac{1}{4}$	$73\frac{3}{4}$	»		
Dito *Stieglitz*	4 »	73		»		
Dito Nieuwe	4 »			»		
Nieuwe Engelsche	$4\frac{1}{2}$ »	$79\frac{1}{2}$	$79\frac{5}{8}$	»		
Spanje, Nieuwe 3 pCt. thans	1 »	$18\frac{1}{4}$	18	»	$18\frac{1}{8}$	
Nieuwe	3 »			»		
Binnenlandsche	3 »	$33\frac{7}{8}$	$33\frac{11}{16}$	»	$33\frac{7}{8}$	$33\frac{15}{16}$
Cert. Coup. Sp. Com.		$3\frac{15}{16}$		»		
Amortisable Schuld				»		
Portugal, te Londen	3 »	$33\frac{1}{8}$	$32\frac{15}{16}$	»	$33\frac{1}{16}$	$32\frac{15}{16}$
Dito Uitgestelde				»		
Weener Bank	5 »			»		
Dito	4 »			»		
Metalliek 1816—1852	5 »	$60\frac{1}{4}$	$58\frac{1}{2}$	»	$59\frac{1}{2}$	
Dito 1847	$2\frac{1}{2}$ »	$30\frac{5}{8}$	30	»	$30\frac{1}{8}$	
Dito 1851 en 1852	$2\frac{1}{2}$ »	$30\frac{5}{8}$	30	»	$30\frac{1}{8}$	
Dito 1849	5 »	75	73	»	$73\frac{1}{4}$	73
Dito Letter B	5 »	75	73	»	$73\frac{1}{4}$	73
Aand. *f* 500 bij *Rothsch.*				»		
Dito - 250 dito 1839				»		
Napels, Cert. bij *L. en B.*	5 »			»		
Polen, Obligatiën	4 »	$63\frac{3}{8}$	$62\frac{7}{8}$	»	63	
Aandeelen 1835		134		»		
Dito met Loting fl. 500				»		
Sardinië, te Londen	5 »			»		
Denemarken, dito	5 »			»		
Peru, dito	$4\frac{1}{2}$ »	$57\frac{1}{2}$		»		
Grieken, te Londen	5 »			»		
Philadelphia, bij *Hope en C°.*	5 »			»		
Dito te Londen	6 »			»		
Dito Bank				»		
Louisiana, te Londen	5 »			»		
Brazilië, te Londen 1824	5 »	93		»		
Dito 1843	5 »			»		
Grenada, dito à £ 100	$2\frac{1}{2}$ »			»		
Dito Uitgestelde		$6\frac{1}{4}$		»		
Ecuador		$2\frac{15}{16}$		»		
Mexiko, te Londen £ 100	3 »	23	$22\frac{3}{8}$	»	$22\frac{1}{2}$	$22\frac{3}{8}$
Dito Onbepaalde	3 »	23	$22\frac{3}{8}$	»	$22\frac{1}{2}$	$22\frac{3}{8}$
Venezuela, te Londen	$3\frac{1}{2}$ »			»		
Dito Uitgestelde	1 »			»		

Over het geheel was de markt heden, ten gevolge van verkooporders, zeer gedrukt, vooral ten opzigte van Oostenrijksche fondsen.

Koers van het Geld: Beleening 3 pCt., Prolongatie $2\frac{1}{2}$ pCt. Diskonto 3 pCt.

Wisselkoers.

Parijs	2/m.	*f* $55\frac{11}{16}$	Livorno	2/m.	*f* $87\frac{3}{8}$
»	zigt	» $56\frac{1}{4}$	Napels		» $80\frac{1}{2}$
Bordeaux	2/m.	» 55	Petersburg		» 1.70
»	1/m.	» $55\frac{5}{8}$	Weenen	6/w.	» $25\frac{1}{2}$
Madrid	3/m.	» 240	Augsburg		» $35\frac{1}{4}$
Cadix	»	» 240	Frankfort		» $98\frac{5}{8}$
Seville	»	» 237	Hamburg	2/m.	» $35\frac{1}{16}$
Bilbao	»	» 238	»	zigt	» $35\frac{1}{4}$
Lissabon	»	» $40\frac{1}{4}$	Londen	2/m.	» 11,55
Porto	»	» $40\frac{3}{4}$	»	zigt	» 11,63
Genua	2/m.	» $46\frac{1}{4}$	Rotterdam, [illegible]		A $\frac{1}{8}$

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 15 Mei. Belg. leen. $2\frac{1}{2}$ pc. $49\frac{1}{2}$, 1840, 1842 $4\frac{1}{2}$ pc. 90 1848, —; Spanje 1—3 pc. $17\frac{15}{16}$; Binnenl. 3 pc. $34\frac{1}{8}$; Rentemen 5 pc. —; Oostenrijk Metalliek 5 pc. $63\frac{1}{4}$.

PARIJS, 15 Mei. Fransche 3 pc. 67.15; $4\frac{1}{2}$ pc. 93 75; Bank-Aktiën —; 3 pc. Spanje $34\frac{1}{8}$; id. 1 pc. 18; $4\frac{1}{2}$ pc. Rusland —; Met. 5 pCt. 79; Rom. Leening 1850 $80\frac{1}{2}$.

MADRID, 12 Mei. 3 pc. Schuld $34\frac{1}{16}$; 1 pc. dito 18.

LONDEN, 15 Mei. Consols $88\frac{1}{2}$; 3 pct. Spanje buitenl. $37\frac{1}{2}$; 1 pc. dito $18\frac{3}{8}$; Comité-Bewijzen $3\frac{5}{8}$; Passive $3\frac{3}{8}$; 5 pc. Rusl. 95; $4\frac{1}{2}$ pc. dito 81; 4 pc. Holl. 87; $2\frac{1}{2}$ pc. id $58\frac{1}{2}$; 5 pc. Sardinië $80\frac{1}{2}$; Brazilië 96; $4\frac{1}{2}$ pc Peru 61; Gren. uitg. 6; id. werk. 16; 3 pc. Mexiko $24\frac{3}{8}$; 4 pc. Portugal $36\frac{1}{2}$; Ecuador 3; Wissel op Amst. —.—; Parijs —.—; Petersb. —.

WEENEN, 15 Mei. Met. 5 pc. $86\frac{1}{8}$; id. $4\frac{1}{2}$ pc. 77; Bank-Aktien 1219; Wissel op Londen 13.16; Amst. —.—; Parijs $160\frac{3}{4}$, Goud 40; Zilver $35\frac{1}{2}$.

BERLIJN, 15 Mei. $3\frac{1}{2}$ pc. Pruissische Staatschuld —; $4\frac{1}{2}$ pc. Rusland $79\frac{1}{4}$; 5 pc. $94\frac{1}{4}$; Wissel op Londen 3 m. 6 Th. —; Parijs —; Amst. —; Ween. —; Petersb. 3/w. —.

HAMBURG 15 Mei. Spanje 3 pc. $31\frac{7}{8}$; id 1 pc. $17\frac{1}{4}$; Rusl 5 pc 92; Wissel op Londen kort —.—; Amst. —.—.

FRANKFORT, 15 Mei. Met. 5 pc. $61\frac{7}{8}$; 3 pc. Spanje binnenl. 34; id. 1 pc. $17\frac{1}{16}$; Wissel op Londen 3 m. 117; Amsterdam —; Parijs —; Weenen $97\frac{3}{4}$.

NIEUWSTIJDINGEN, BETREFFENDE INTRESTBETALINGEN, UITLOTINGEN, GELDLEENINGEN, ENZ.

PRIJZEN VAN COUPONS EN LOSBARE OBLIGATIEN.

Metalliek	ƒ21,55	a —	Pruissische	ƒ 35¼	a —
Napelsche	—,—	„ —	Spaansche	—,—	„ —
Div. in £St.	11,57½	„ —	Hamb. Russ.	32½	„ —
Eng. Russen	11,57½	„ —	Russ. in Z. R.	32¾	„ —
Fransche	55⅝	„ —	„ Pap. „	—	„ —
Belgische	55⅝	„ —	Pools. in Fl.	26¼	„ —

Coup. Portugal Binnenl., 2de Semester 1853, à 15 MR, 35⅛.

SPECIE-COURS.

GOUDEN SPECIEN.

Stukken à ƒ10 per Stuk	ƒ 9,65	a 9,75
Oude Gerande Dukaten	» 5,60	» 5,70
Wigtige Souvereinen	» 11,60	» 11,70
» Pistolen	» 9,55	» 9,65
Stukken van 20 Francs	» 9,40	» 9,50
Baren Goud en Specien a ƒ 1442,60 per Ned. ℔ fijn 9¼ a 3¾ pc.		

ZILVEREN SPECIEN.

Piasters per Stuk	ƒ 2,55	à 2,60
Stukken van 5 Francs	» 2,33	» 2,36
Brabandsche Kroonen	» 2,65	» 2,70
Fransche	» 2,70	» 2,75
Pruissische Daalders	» 1,75	» 1,78
Zilver 1000 à 980	ƒ —,—	à —,—
» 900 » 700	» 104,20	» 104,70

HANDELSBERIGTEN.

GRAANMARKT.

ROTTERDAM, 15 Mei. Tarwe. Puike jarige Zeeuwsche, Vlaams. en Overm. ƒ405, 443; Middelsoort ƒ345, 398; puike n. Zeeuws., Vlaams. en Overm. ƒ435, 458; Middelsoort ƒ405, ƒ428; Blaauwe dito ƒ345, 360; Zomer dito ƒ345, 360. — 162, 163 2 ℔ Bovenl. Ris ƒ450, 455; 163/2 ℔ puike dito ƒ465; 159, 162/2 ℔ Bovenlandsche ƒ445, 473; 155/2 ℔ jarige Pommer ƒ450. — Rogge. N. Zeeuwsche en Vlaamsche ƒ353, 362; N. Noordbrabandsche ƒ330, 342. — 152, 153/2 ℔ Amerikaansche ƒ350, 360; 147, 153/2 ℔ Pommer ƒ330, 345; 145, 146/2 ℔ Eupatoria ƒ315, 318; 146, 150/2 ℔ dito ƒ330, 335; 147/2 ℔ Pruissische ƒ325; 143 2 ℔ Archangel ƒ328, 330. — Gerst. N. Zeeuwsche en Vlaamsche Winter ƒ198, 216; N. dito dito Zomer ƒ183, 198. — Haver. Zeeuwsche en Polder Korte ƒ159, 171; Dito en dito Voeder ƒ132, 144. — Boekweit. Noordbrabandsche op 140/2 ℔ ƒ260, ƒ262, 265; Grootbrabandsche ƒ260, 263, ƒ264; Holsteins ƒ245, 255; Oost-Vriesche Veen ƒ250, 256. — Boonen. Zeeuwsche Paardeboonen ƒ216, 228; Duiveboonen ƒ248, 263. Walchersche Witte ƒ390, 405; Zeeuwsche dito ƒ315, ƒ375; N. Walchersche Bruine ƒ383, 405; N. Zeeuwsche Bruine ƒ338, 383. — Erwten. N. Walchersche Blaauwe ƒ322, 338; dito Zeeuwsche ordinaire ƒ285, 308; dito dito groote ƒ300, 315; dito dito Witte ƒ293, 308; dito dito Graauwe ƒ300, 330; dito Geldersche dito ƒ405, 435. — Koolzaad in een doen. Verkocht: Zeeuwsch Gestort 65 £. — Kanariezaad weinig begeerd. Verkocht van ƒ8,50 tot 9,50. — Bruin Mosterdzaad, Nieuw ƒ20, 22, Geel dito dito ƒ19, 21 per Mud. — Raapkoeken ƒ80, 85. Lijnkoeken ƒ105, 110 per 1040 Stuks.

Ter Beurze is verkocht: Tarwe. 159, 160/2 ℔ Bovenlands. Ris ƒ440, 445; 163/2 ℔ Hooglandsche Kleefsche ƒ480; 163/2 ℔ puike dito dito ƒ435; 155/2 ℔ Sandomir ƒ430; 154/2 ℔ oude Bovenlandsche ƒ400. — Rogge. 151/2 ℔ Amerikaansche ƒ345, ƒ350, 353; 143/2 ℔ Archangel ƒ333; 141/2 ℔ dito ƒ316; 142/2 ℔ dito ƒ318; 147/2 Windau ƒ328; 150/2 ℔ dito ƒ338. — Gerst. 127/2 ℔ Liebau te Schiedam ƒ222. — Boekweit. Grootbrabandsche op 140/2 ℔ ƒ262; Rozendaalsche ƒ265. — Lijnzaad. 113/114 ℔ Morchansky ƒ380. — Hennepzaad. Nieuw Inlandsch ƒ213, 215. — Koolzaad. Puik Flakkeesch Zakmaat 66 £.

SCHIEDAM, 15 Mei. Rogge. Verkocht: 147/2 ℔ Windau ƒ328 6/w. — Gerst. 127/2 ℔ Libau ƒ222 6/w. — Moutwijn ƒ19; Jenever ƒ23,50; Amst. Proef ƒ24,75, per Ned. vat, zonder fust kontant, zonder de belasting.

SCHEEPSTIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN:

TEXEL, 14 Mei. F. C. de Boer, Henriette, Odessa.
HELVOET, 14 Mei. N. Koens, Mary Goddard, Batavia. - J. A. Meijer, Nederwaard, id.

UITGEZEILD:

TEXEL, 15 Mei. Luit. J. Ruiter de Wildt, Willem Frederik Hendrik, Malta. - R. van der Velde Smit, Aurora, Marseille. - A. Ouwehand, Westphalia, Lissabon.

CARGA-LIJSTEN.

AMSTERDAM.

SURINAE, Hermanus Franciscus, A. J. Driest: 320 v. Suiker, pe Wed. J. S. van de Poll: 15 v. dito, J. en Th. van Marselis: 8 v. dito, P. Poel en Zonen: 22 v. dito, Order.

PRIJZEN DER PERCEELEN,

Geveild op Maandag 15 Mei, in het O. Z. Heeren-Logement.

1. Een Huis en Erve, Heerengracht, KK 112; ƒ4550, ƒ150, A. Langerhuizen.
2. Een dito, Singel, G 398; ƒ5400, H. B. Lomans, Bz.
3. Een dito, Geldersche Kade, N 450; ƒ3975, ƒ60, J. H. Geselschap.
4. Een dito, Bethaniestraat, K 180; ƒ1575, ƒ100, J. Feije.
5. De Heeren-Hofstede *Overmeer*, aan den Amsteldijk, E 17; ƒ2600, ƒ300, P. Subiese.
6. Een Huis en Erve, Koningstraat, O 273; ƒ2600, P. D. Lusink, Jr.
7. De Opstallen der Gebouwen (*Koninklijk Postkantoor*), N. Z. Voorburgwal, G 116, 115, 117 en 118, benevens eenige Meubilaire Goederen; ƒ11100, ƒ5000, G. Moele.

RIVIER-VAART.

AMSTERDAM, 16 Mei in lading naar:

Keulen	J. Noll, Catharina.
„	H. Felten, Colln N°. 1.
Mainz	J. Bauman, Mainz N°. 9.
Manheim	J. J. Reindorp, de Kust van Braziliën.
Frankf. & Coblentz	J. Kievitz, Frankf. n°. 17.
Duisburg	J. Otten, Johanna.
Weesel	J. Beijer, Wilhelmina.
Dusseld. & Neus	G. Koene, Niederrein N°. 10.

AMSTERDAM, 16 Mei vertrokken:

Ludwighaven, Manheim & Heilbron. } P. Hartman, Eleonora.

Rijnhoogte ARNHEM 15 Mei 2 el 0 duim.
KEULEN 14 „ 8 vt. 10½ „

Advertentiën.

VERHUISD

naar de 2de Elandsgracht, regts, GG 169.

T. T. H. BEELEN, PHIL. LIT. HUM. MATH. DR., geeft bijzonder onderwijs in eenige levende en doode talen en in de fraaije Letteren. Vervaardigt Gedichten, Verhandelingen, Memorien, Requesten enz. enz., *onder volstrekte geheimhouding*, tegen een *matig en billijk honorarium*. (4019)

(4018) In de **St. Vincentius Armenschool** worden gevraagd, **TWEE KWEEKELINGEN.** Die daarop reflecteeren, gelieven zich aan te melden in genoemde School, Nieuwe Leliestraat.

Bij C. L. VAN LANGENHUYSEN is voor de veel verminderden prijs nog verkrijgbaar:

Verhandeling over den Bijbel, door J. M. SCHRANT, 1 deel in 8°, in plaats van ƒ2.40 . . . . ƒ0.50

Nagelaten Schriften van SIMON VAN NANTUA, door zijn ouden reisgenoot bijeenverzameld. Eene Prijsstoffe, waaraan de fransche Akademie eene buitengewone belooning van zes duizend francs heeft toegewezen. Naar 't Fransch. In plaats van ƒ0.70 . . . . ƒ0.20

De Gronden van de Godsdienst van Jesus Christus opgehelderd, of bewijzen van deze godsdienst aan de geloovigen in vragen en antwoorden voorgedragen, door MAURITIUS VERNEY, Priester. (Kerkelijk goedgek.) deel gr. in 12° 352 blz. In plaats van ƒ1.20 ƒ0.35

Verschillende Jaargangen van het ROOMSCH CATHOLIJK MAGAZIJN, ter verbreiding van Nuttige Kundigheden. In plaats van ƒ5.00 per jaargang ƒ1.00 met platen. Bovenstaande werken leveren eene aangename, nuttige en godsdienstige lectuur op, zoo wel voor volwassenen als voor de jeugd, terwijl de prijs zeer gering is.

De volgende gelukkige genezingen door GOLDBERGER'S KETTINGEN zijn ons door den Heer GIROUX te Leerdam toegezonden:

De Heer KASJES, Horologiemaker te Beest in Gelderland, was voorleden jaar zoo stijf van rheumatiek, dat hij zich niet aan- of uitkleeden kon. Een **Goldbergersche Ketting** heeft hem radikaal genezen; hij is nu zoo rap als ooit.

JANUS VAN DE LAARSCHOT, Metselaar te Beest, heeft zoo verschrikkelijk aan Rheumatische pijnen geleden, dat hij nacht noch dag rust had; hij heeft een **Goldbergerschen Ketting** gedragen en betuigt mij van geene pijn meer te weten.

Getuigschriften gelijk bovenstaande zijn in menigte voorhanden.

GOLDBERGERS KETINGEN

genezen hoofdpijn, aangezigts-, tand- en oorpijn, heuppijn, krampkolijk, maagkramp, borstkramp, hartkloppen, zenuwzwakte, beving, pijn in de lenden, stijfte in de leden, gewrichtspijn, pootje, handjicht, vliegende jicht, zwakte der oogen, hardhoorigheid, en alle verdere

rheumatische en zenuwziekten.

Dr. SCHNEIDER, in zijne verhandeling over de Electriciteit en hare Geneeskracht, zegt:

»Het meest onbetwistbare bewijs voor de bewering, dat de natuur buitengewoon veel met weinig middelen »verrigt, levert de heilbron in Gastein, welke in het geheel geene delfstoffelijke bestanddeelen bezit en toch zoo »opwekkend en krachtsterkend werkt, dat zij als eene ware verjongingsbron beschouwd wordt. Hoogst belangwek»kend is hierbij, dat men in lateren tijd eenen fijnen electrischen stroom daarin ontdekt heeft. Iets verder: »Zoo bestaan er een aantal Artsenijformulieren van beroemde Artsen, wier wijze van zamenstelling, indien men »ze uit het oogpunt der Scheikunde beschouwt, tegen alle rede aandruischen en nogtans in spijt daarvan altijd »op nieuw eene zoo zekere geneeskracht bezitten, dat zij gebruikt worden in weerwil der overtuiging, dat hier »eene zekere Chemische zonde begaan wordt. De wetenschap blijft de verklaring schuldig hoe dit geschiedt, ja, »wij moeten zelfs de beschamende bekentenis afleggen, dat onze gewigtigste en zekerst werkende geneesmiddelen »*zuiver empirisch* worden toegediend, omdat wij niet in staat zijn eene verklaring te vinden voor de wijze »hoedanig zij hunne geneeskracht ontwikkelen. Zoodanige middelen noemen wij *specifieke middelen*, en tot hen »behooren ook de Goldbergsche Kettingen. Wij kennen daarvan niet het verband tusschen ziekte en genezing. »Slaan wij nu het oog op de onloochenbare *overtalrijke genezingen*, welke door de *Goldbergersche Kettingen* zijn »te weeg gebragt, dan worden wij gedrongen tot het aannemen der stelling, dat *juist in die Kettingen* de ver»eischte *maat* van *kracht* is gevonden, door welke de genezing uitsluitend mogelijk wordt gemaakt. Voorzeker »zou het den Heer GOLDBERGER gemakkelijk vallen, de innerlijke kracht van den galvanischen stroom in zijne »Kettingen te verhoogen, maar hij zou zeer verkeerd handelen, indien hij, om de menigte te zijner en zekere »valsche bewijsgronden te wederleggen, tot dezen maatregel overging, nadat hij zoo gelukkig is geweest de juiste »specifieke maat te vinden, die alleen in staat is de *genezingen* te kunnen bewerkstelligen.«

Goldberger's Kettingen worden voor 1.80 — 2.70 — 3.60 — 5.40 in onderstaande Depôts verkocht:

Amsterdam, Verkoophuis.
Akkrum, Pieter K. de Groot.
Alkmaar, J. Brongers Gz.
Almelo, C. Rossmark.
„ R. Steenbergh.
Amersfoort, A. H. van Ruyven.
„ J. P. Bruning.
„ Henkes en C°.
Apeldoorn, Bruno Tideman.
Arnhem, G. W. Tikkel.
„ G. Holland.
„ R. B. de Roos.
„ G. Rogmans.
„ Grijsels en Visser.
Assen, H. P. A. van Gorcum.
Batavia, S. D. Brandon.
Bergen op Zoom, D. Pouwels.
„ C. H. Veraart.
Bodegraven J. B. E. C. Schlatman.
Bolsward, S. S. Oosterbaan.
Boxmeer, G. Muller.
Breda, Wed. Wiercx Folla.
„ Kannemans van Dashorst.
Burg op Texel, J. W. Petersen Jr.
Delft, J. T. Wagner.
Delfzijl, A. W. C. Keyzer.
Deventer, J. Muller.
„ Wed. S. F. Louwerens.
„ G. Ernst.
„ H. W. Lenderink.
Doesburg, H. Lebbink.
Doetichem, W. J. Raadgeep.
Dokkum, A. Schaafsma.
Dordrecht, J. Veth Jr.
Edam, J. F. Akkerboom Jr.
„ P. de Boer Pz.
Eindhoven, H. Gruythuyzen Rz.
Enkhuizen, G. Rieuderhoff.
Enschedé, M. Zilverberg.
„ Wed. A. Stevens.
Franeker, K. Drager.
Goes, C. Vreeke.
„ J. Bouwens.
Gorredijk, S. G. Zwart.
Gorinchem, H. Boderij.
Gouda, A. Goedraad.
Grave, J. Sterk.
Groenlo, J. H. Huykes.
Groningen, C. Rikkers.
„ M. Gaasbeeck.
Haarlem, J. P. Karthaus.
„ J. Larsen.
„ Wed. de Lange en v. Ek.
's Hage, Sack en C°.
Harderwijk, Wed. G. Tijhoff.
Harlingen, P. L. Mirande Pz.
Heerenveen, G. Overdiep.
Helmond, A. H. Martin.
Helvoetsluis, H. G. v. Steeden.
'sHertogenbosch, F. L. Welsch.
Hilversum, R. J. J. v. Alphen.
Hindelopen, David de Jong.
Hoogezand, F. M. Dikema.
Hoorn, L. B. Ruttenberg.
Hontenisse, J. van Braband.
Kampen, Mej. M. Vooght.
Kollum, C. Hibot.
Leeuwarden, J. J. van Haagen.
„ A. van Wamel.
Leerdam, J. J. Giroux.
Leiden, A. Dirks, Verkooph.
Maastricht, Primavési Cadet.
Medemblik, K. H. Idema.
Meppel, J. M. Barth.
Middelburg, Jufvr. J. M. Auwer.
„ J. van de Kamer.
Nijmegen, Gebr. Swemmelaar.
Nieuwe Niedorp (?) Nienwalda, R. P. van Calcar.
Nieuwediep, T. Groen, Verk.
Noordbroek, W. B. Thedinga.
Oldenzaal, F. B. Banning.
Olst, A. v. Enck.
Oudshoorn, G. v. d. Boom.
Pekel-A, J. T. Feldbrugge.
Purmerend, S. J. Veen.
Roermond, J. J. Romen.
„ P. Hanrath.
Rotterdam, J. A. Klinger en C°.
Schiedam, Mej. A. B. Roepius.
Sneek, P. T. Potma.
Sittard, Colen Pakbier.
Stadskanaal, H. Krekel.
Tiel, L. Ulfelder.
Tilburg, C. H. Doshoff.
Tholen, T. J. Maas.
Utrecht, T. Uhlenbroek, Bakkersbrug.
„ L. J. R. Bosch, Lijnmarkt.
„ A. Grijsels en C°.
Veendam, S. Savenye.
Venlo, C. J. van Boom (Vader).
Vianen, M. A. Veskerk.
Vlissingen, A. M. Kolhbeisch.
Wageningen, W. J. Tibout.
Weesp, G. G. Brugman.
Winschoten, G. Wassman.
Wijhe, P. Westhoff.
Wijk bij Duurstede, Wed. C. Zorn.
Zaandam, G. Traus, Apoth.
Zaandijk, P. de Boer.
Zalt-Bommel, H. G. Huyskes.
„ J. G. Bende.
Zierikzee, C. v. Schaick.
Zutphen, J. H. A. Wansleven.
„ Verkooph. Ulderink.
Zwolle, A. A. v. d. Kolk.
„ G. Elefeld.

(4007)

Te Amsterdam, bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.